

På gränsen mellan odontologi och medicin

Ewa Bisztyga

Övertandläkare Specialist i Orofacial medicin

2020-01-15

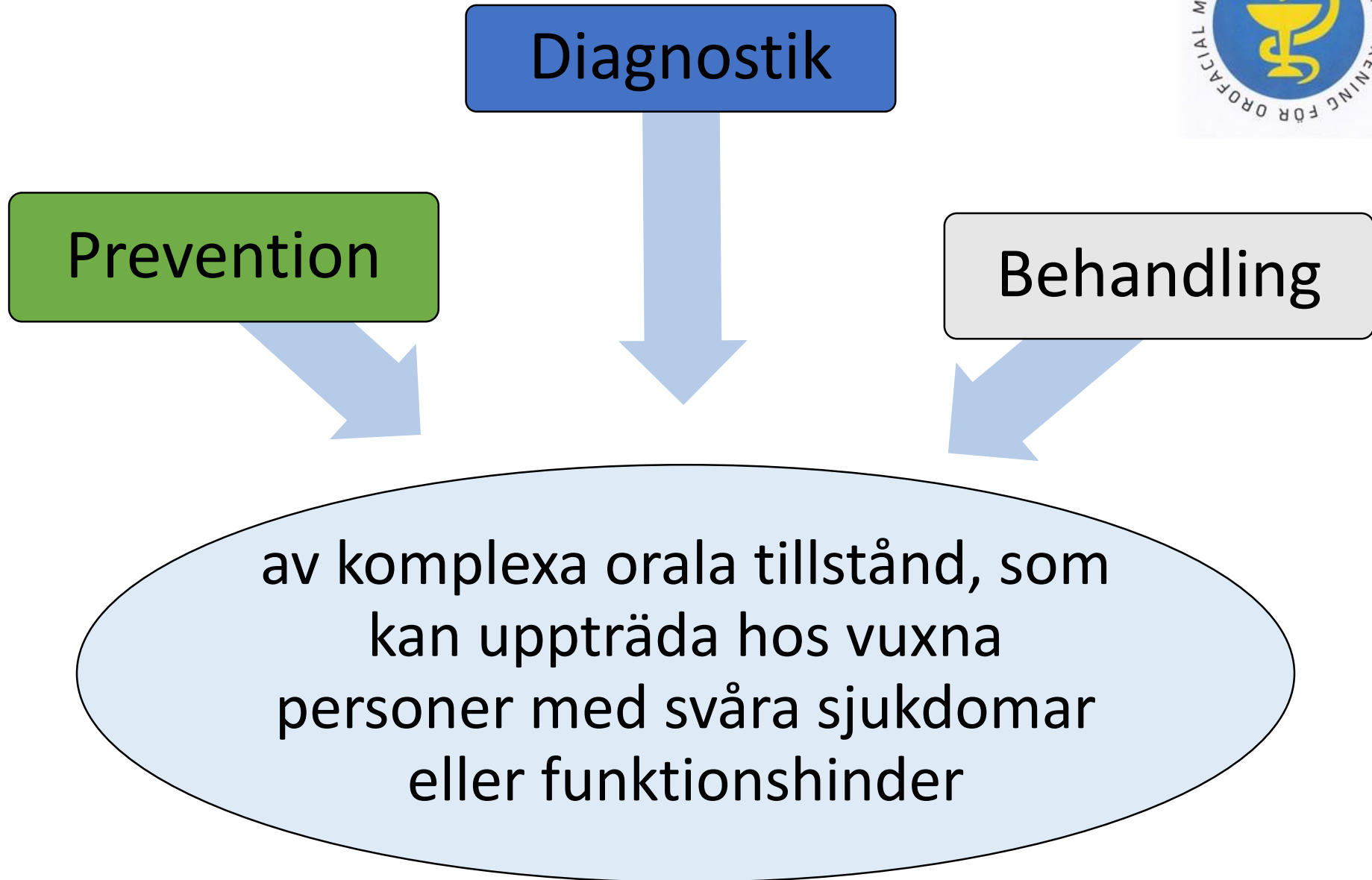
Lindesberg

Sjukhustandvården

Medicinsk tandvård

Orofacial medicin

Remisskrav

Berättig, Mått avd/mott <div style="background-color: blue; height: 20px; width: 100%;"></div>		REMISS, KONSULTATION	
ACHTUNGS 2019-12-29 Remisskravets namn o adress: <div style="background-color: blue; height: 20px; width: 100%;"></div>		Pnr: Namn: <div style="background-color: blue; height: 20px; width: 100%;"></div> Tel hem: Mobil: <div style="background-color: blue; height: 20px; width: 100%;"></div>	
Remiss till (institution, handläggare, adress) Sjukhusvårdvården Lindesbergs lasarett		Förflyttning ☐ Går ☐ Står ☐ Säng ☐ på avd ☐ i säng Kopier/utskrifter skickas till: Bekräftelse på beräknad väntetid till remissläkare	
Tacksam för tandundersökning och eventuellt utprovning av ny protes.			
Man med hypertoni och anemi, Waranbehandlat förmaksflimmer, njursvikt stadium 4. 2019-12-28 ramlat på tröskeln och slagit sig så illa att han blev avsvimnad. Slog sönder sin gomprotes och blödde från munnen. Går hem idag då han färdig medicinskt men klagar på smärta i käken och har nu inte längre någon gomprotes. Tacksam för akut undersökning.			
<div style="background-color: blue; height: 100px; width: 100%;"></div>			

KunskapsCentrum för Äldres Munhälsa (KCÄM)

samla – sprida – skapa kunskap

Länsinvånare - patienter,
anhöriga och föreningar

Personal inom hälso- och
sjukvård och omsorg

Tandvårdspersonal
inom Folktandvården
och privat tandvård

Hälsa-, sjukvård och omsorg

- Finna samverkansmodeller med hälso-/sjukvård och omsorg
- Utvidga kontaktnät med ansvariga inom hälso-/sjukvård samt omsorg
- Externwebb med lättillgänglig information/kunskap
- Erbjud utbildningar i munhälsa och munvård
- Utbildningar på grundnivå

”I munnen finns mer än tänder”

Frisk mun – vad ser vi?

Kinden

Kinden

Tungan

Gommen

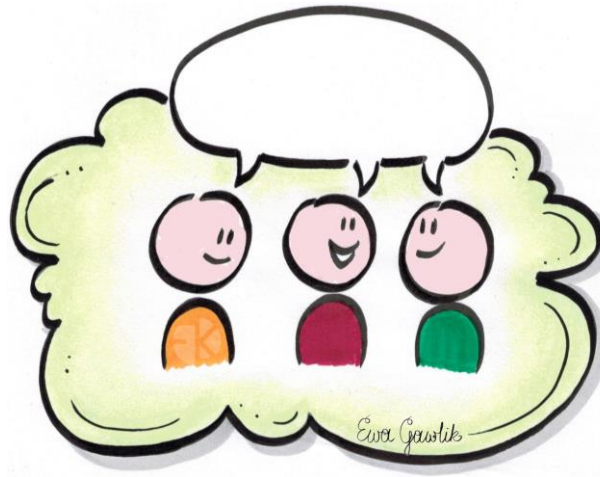
Läpparna

Läpparna

Samverkan

Har du träffat någon tandläkare de senaste två åren?

Har du besvär från munnen eller vet du om något som är trasigt i din mun?

Är det något du undviker att äta?

Dålig munhälsa

Dålig munhälsa

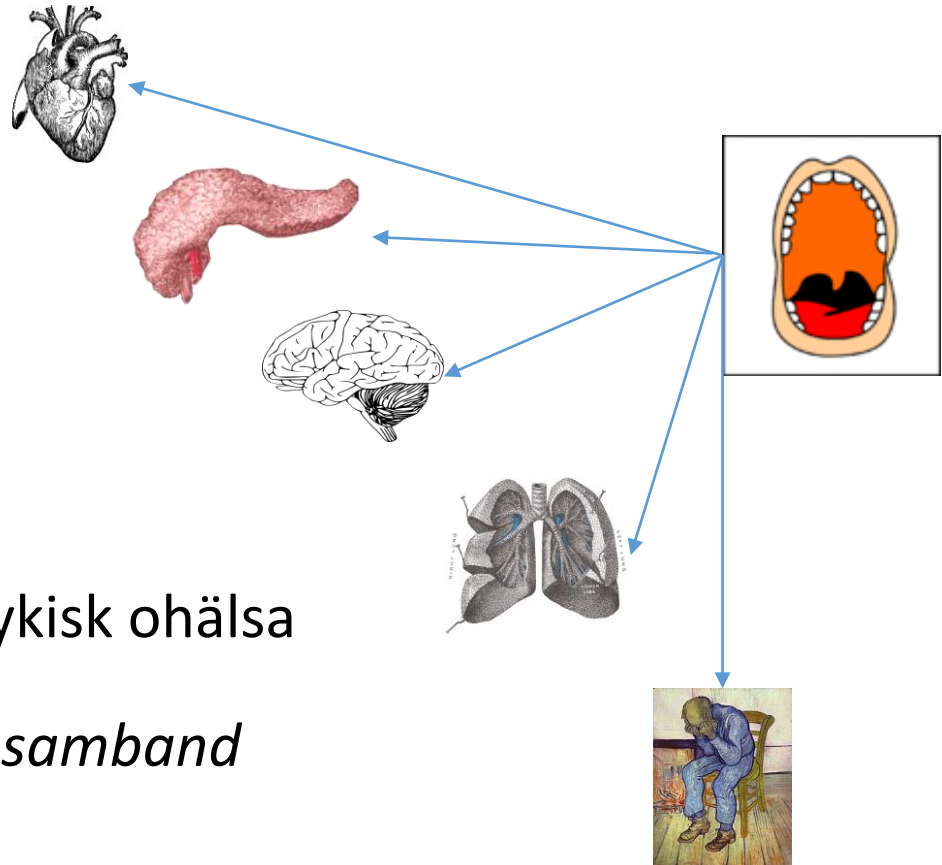

Konsekvenser av dålig munhälsa

- Ökad risk för undernäring
- Försämring av allmänmedicinska sjukdomar
- Ensamhet - undviker att äta tillsammans med andra

Munhälsa + allmänhälsa = sant

- Hjärt- och kärlsjukdomar
- Diabetes
- Utveckling av demens
- Lunginflammation
- Försämrad livskvalitet – psykisk ohälsa
- *Stroke och fetma – möjligt samband*

Hjärt- kärlsjukdomar

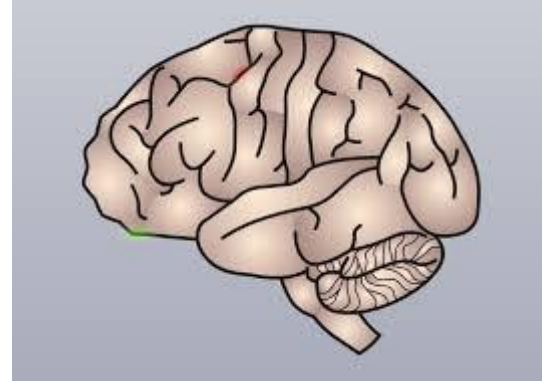
- Det är ökad risk för hjärt-kärlsjukdomar för personer med parodontit
- Bakterierna i tandköttsfickan påverkar blodkärlens insida i åderförfettning/åderförkalkning
- Riskfaktorerna för parodontit och hjärtkärlsjukdom är i stort sett de samma

Diabetes

- Tandlossning (parodontit) är vanligare och allvarigare hos diabetiker och kan påverka blodsockret negativt.
- Det finns en ökad risk för parodontit hos diabetiker, speciellt om blodsockret är svårtinställt
- Att förbättra munhälsan tycks ha en positiv effekt på blodsockernivåerna

Alzheimer och demens

- Personer som hade svårt att tugga uppvisade en signifikant större risk för bristande kognitiv förmåga – signalsystemet släcks ner
- Infektion/inflammation i munnen kan drar sig upp i hjärnan och påverka plackbildning i hjärnan

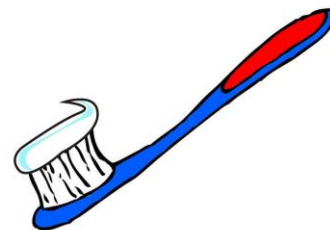
Lungsjukdomar

Aspirations- pneumoni

- Äldre med dålig munhälsa har en högre andel bakterier per droppe saliv
- Bakteriehållten per droppe saliv kan ökas ytterligare om den äldre är muntorr
- En förbättring av munhälsan hos äldre i särskilda boenden skulle minska risken för att de ska insjukna eller dö i lunginflammation

Magisk siffra

2

2 ggr om dagen- tandborstning

2 cm fluortandkräm

2 minuter

2 h tandvila efter tandborstning

Fluor

Samarbete mellan tandvård och
hälso – och sjukvård
är
viktig
så att våra patienter kan behålla
friska tänder livet ut!

Skriv recept på Dentan !!

Dentan 0,2 % för
munsköljning eller att
badda med muntor
10 ml 2 ggr per dag.

Vuxna och barn över
12 år: 0,2% lösning
Barn 6-12 år: 0,05%
lösning

Beroende patienter – badda med blottat muntork i Dentan

Muntorrhet – underskattat problem

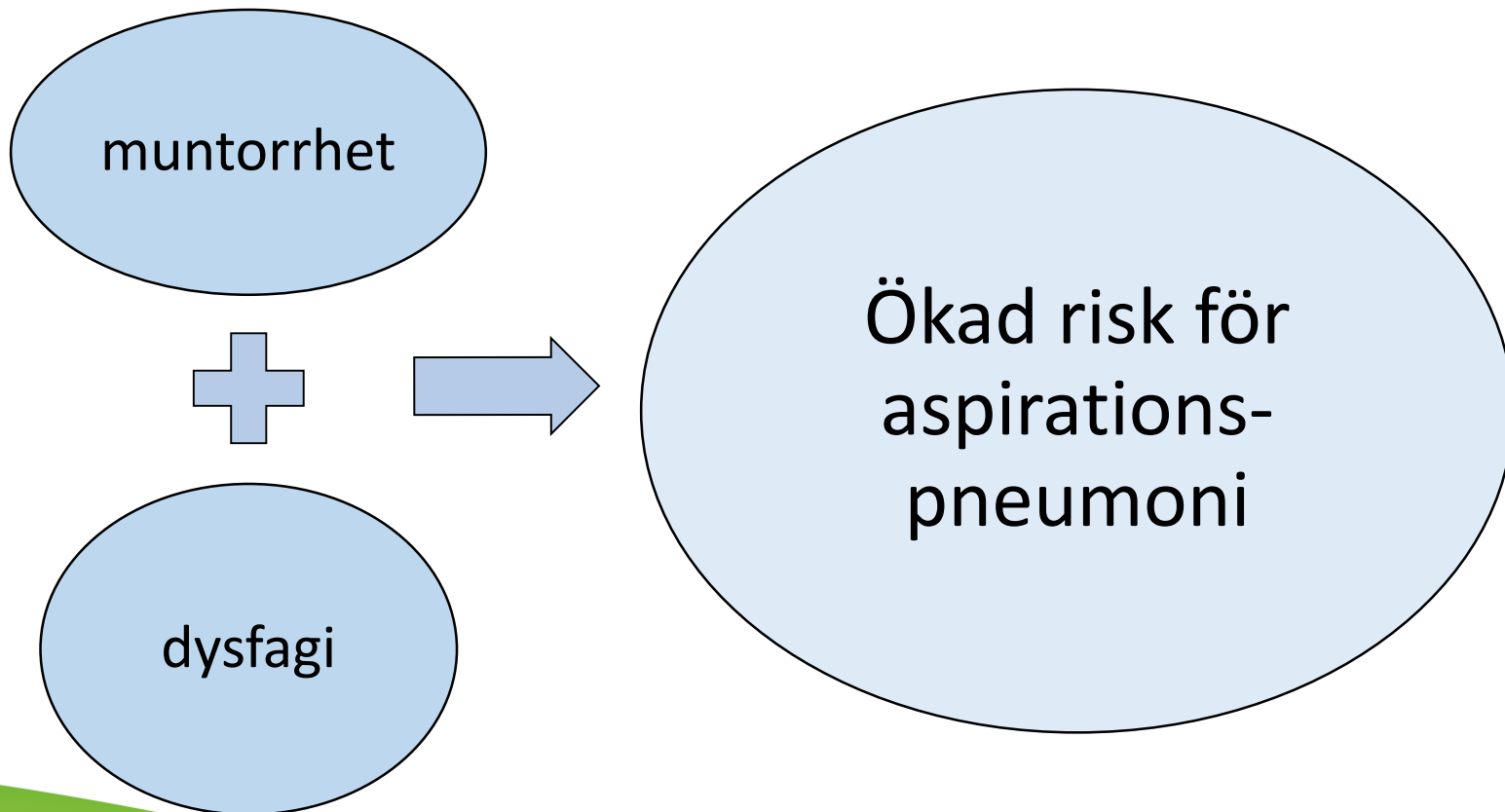

Ca 70 % betandade, omsorgsberoende äldre har
nedsatt salivsekretion.

Muntorrhet

- Svårigheter att tugga och svälja
- Ökad plackmängd
- Problem att tala och artikulera
- Ökar risk för oral infektion –karies, parodontit
- Ökad risk för svampinfektioner i munhåla-svalg.
- Svårt att sova då muntorrheten är speciellt uttalad på natten

Muntorrhet är starkt kopplat till det allmänna hälsotillståndet

Vad orsakar muntorrhet?

- Mediciner
- Sjukdomar
- För lite vätskeintag
- Rökning
- Munandning
- Understimulering och underaktivitet

Muntorrhet

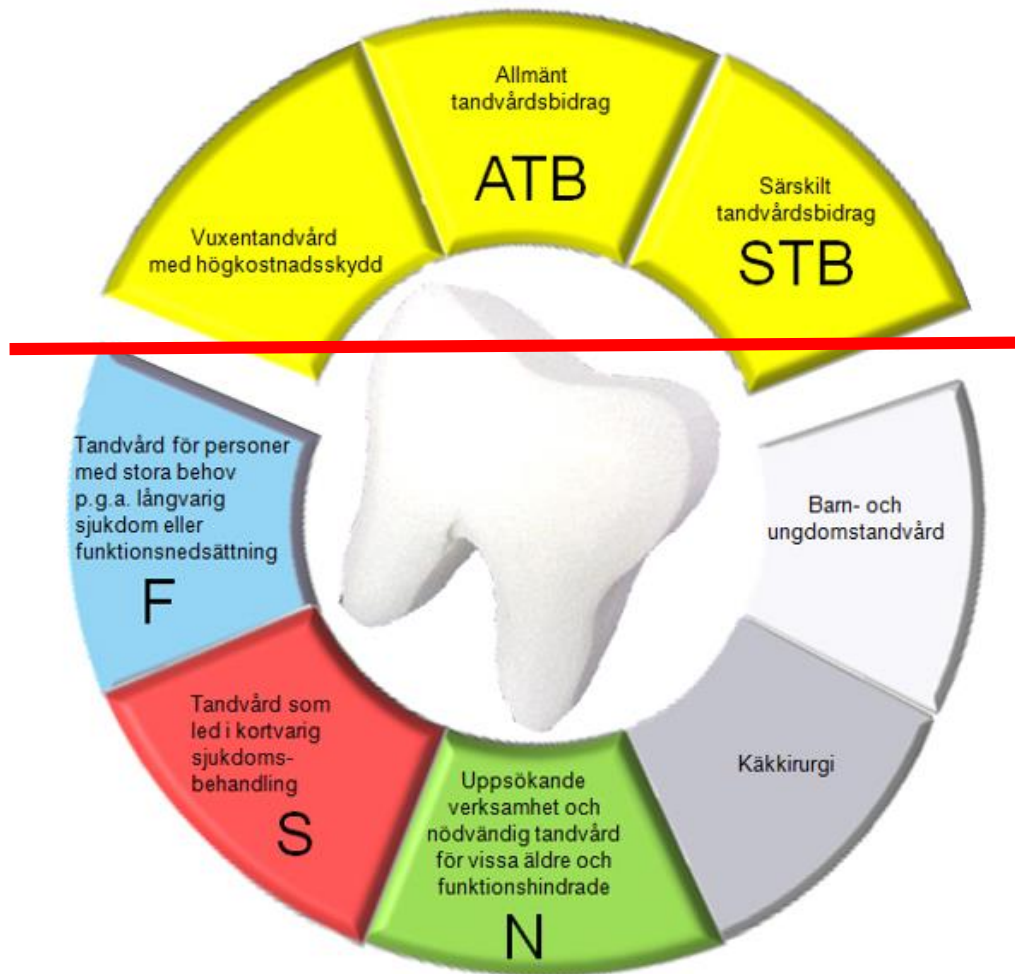
Mot muntorrheten

Saliversättningsmedel APL

Tandvårdsstöd

statliga
tandvårdsstödet

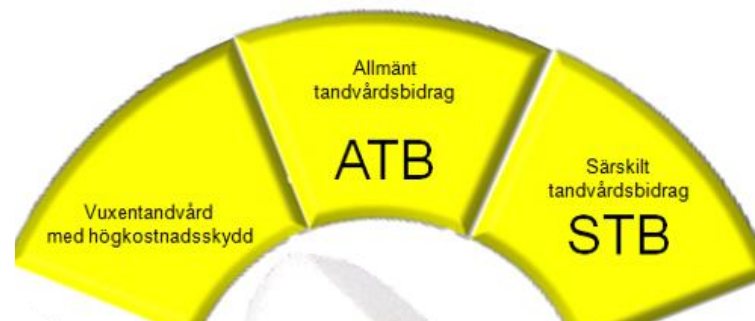
tandvård till hälso- och
sjukvårdsavgift som ges
till vuxna med särskilda
behov av
tandvårdsinsatser

Staten via Försäkringskassan

Allmänt tandvårdsbidrag
(ATB)

Särskilt tandvårdsbidrag (STB)

Högekostnadsskydd

ATB

24 år – 29 år är bidraget **600** kr/år.

30 år - 64 år är bidraget **300** kr/år.

65 år - är bidraget **600** kr/år.

Man får ett nytt tandvårdsbidrag
den första juli varje år.

STB

600 kr/ per halv år
får användas till
forebyggande åtgärder

Krävs läkarintyg

Stödet ges till de som har följande diagnoser eller tillstånd:

1. Muntorrhet på grund av långvarig (6 månader) läkemedelsbehandling.
Läkarintyg eller läkemedelsförteckning. Salivmätning. Giltigt 4 år.
2. Muntorrhet på grund av strålbehandling i öron-, näs-, mun- eller halsregionen.
Läkarintyg, salivmätning. Behöver ej förnyas.
3. Sjögrens syndrom. *Läkarintyg behöver ej förnyas.*
4. Kronisk obstruktiv lungsjukdom (KOL) med ordinerad syrgas eller näringsdryck.
Läkarintyg behöver ej förnyas.
5. Cystisk fibros. *Läkarintyg behöver ej förnyas.*
6. Ulcerös colit. *Läkarintyg behöver ej förnyas.*
7. Crohns sjukdom. *Läkarintyg behöver ej förnyas.*
8. Tarmsvikt. *Läkarintyg behöver ej förnyas.*
9. Frätskador på tänderna på grund av anorexia nervosa, bulimia nervosa eller gastroesofageal refluxsjukdom. *Läkarintyg, journaldokumentation. Giltigt 4 år.*
10. Svårinställd diabetes. *Läkarintyg. Giltigt 4 år.*
11. Genomgår dialysbehandling. *Läkarintyg. Giltigt 4 år.*
12. Immunsuppression på grund av läkemedelsbehandling. *Läkarintyg. Giltigt 4 år.*
13. Organtransplanterade. *Läkarintyg behöver ej förnyas.*

[START](#)[VETENSKAP](#)[JOBB](#)[KÖP & SÄLJ](#)[ANNONSERA](#)[INFORMERA PATIENTERNA](#) 13 FEB 2019[DELA ARTIKELN](#)

173

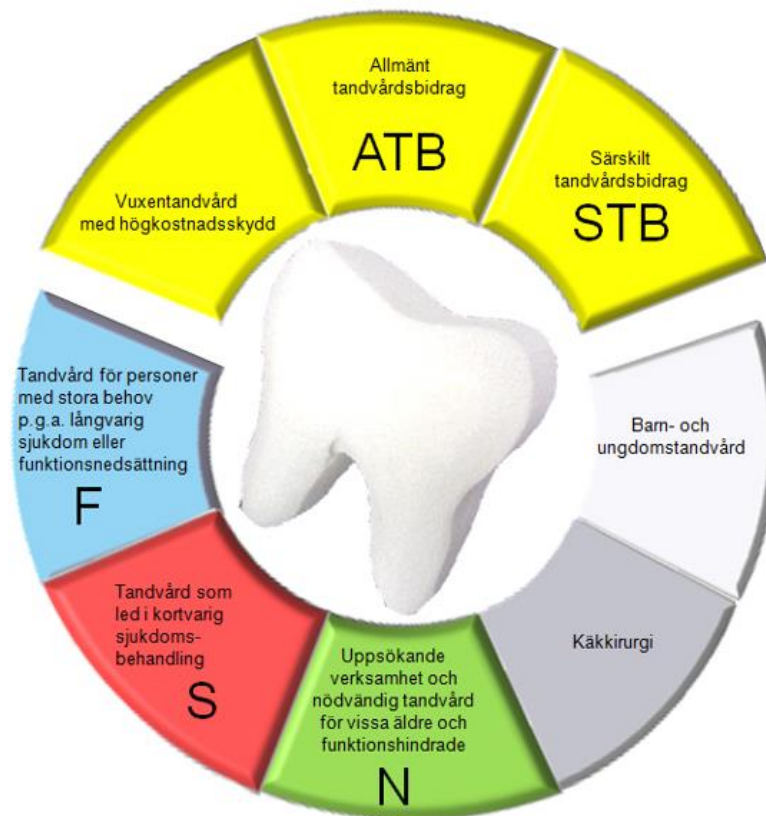

Endast en av fem personer som har rätt till särskilt tandvårdsbidrag (STB) använder det. Det visar en utvärdering som Socialstyrelsen har gjort. Okunskap kring stödet är en stor anledning till det.

Regeringen räknade med att drygt 285 000 personer hade rätt att utnyttja bidraget när det infördes, men bara en bråkdel har gjort det. Knappt 53 700 personer fick STB under 2017. Ändå har antalet personer som har fått bidraget ökat varje år sedan starten 2013.

Högekostnadsskydd inom en 12 -månadsperiod

- Upp till 3000 kr betalar man allt själv.
- Mellan 3001 – 15 000 betalar man 50% själv och försäkringskassan 50%
- Över 15 000 betalar man 15% själv och försäkringskassan 85%

Uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård för vissa äldre och funktionshindrade

N

Nödvändig tandvård (N)

Utbetalas av Tandvårdsenheten

- Personer vanligen i äldreomsorg, med stort behov av personlig omvårdnad
- Personer med psykiskt funktionshinder och med stort behov av personlig omvårdnad
- Personer med LSS-stöd

Nödvändig tandvård (N)

ÖREBRO LÄNS LANDSTING

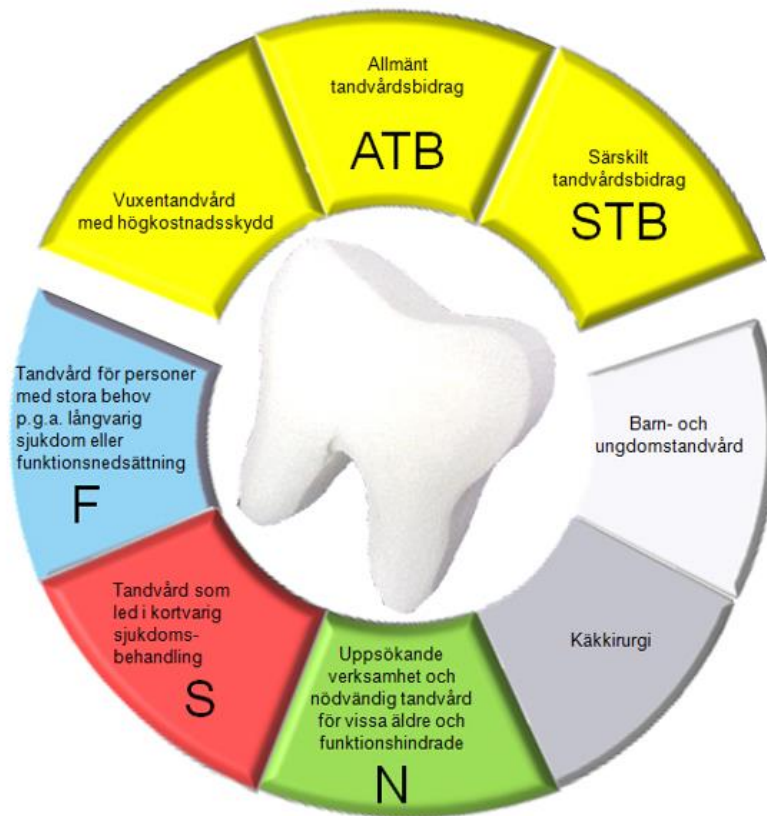
INTYG - TANDVÅRD

00000

000000-0000 Tanders Tandsson

Gäller till 2005.12.31

Hälsokansliet, Tandvårdsenheten
Box 1613, 701 16 Örebro
Telefon 019 - 602 71 78

Långvarig sjukdom och funktionsnedsättning (F)

Personer som har stora svårigheter att sköta sin munhygien eller att genomgå tandvårdsbehandling på grund av en långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning kan ha rätt till tandvård till hälso- och sjukvårdsavgift.

Personkrets

F1. Svår psykisk funktionsnedsättning

F2. Parkinsons sjukdom

F3. Multipel skleros

F4. Cerebral pares

F5. Reumatoid artrit

F6. Systemisk lupus erythematosus

F7. Sklerodermi

F8. Amyotrofisk lateralskleros

F9. Orofacial funktionsnedsättning

F10. Symtom som kvarstår sex månader efter stroke

F11. Sällsynta diagnoser med eller utan orofaciala symtom som innebär ät-, tal eller sväljsvårigheter

LÄKARINTYG

vid långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning enligt 3 a § tandvårdsförordningen (1998:1338)

De sjukdomar och funktionsnedsättningar som anges i tandvårdsförordningen ska styrkas av läkare genom ett läkarintyg på särskild blankett (SOSFS 2012:17).

1. Personuppgifter

Efternamn och förnamn		Personnummer
Utdelningsadress	Postnummer	Postort
☐ Identifierat styrt genom ☐ personlig läkemedel ☐ Identifierhandling		

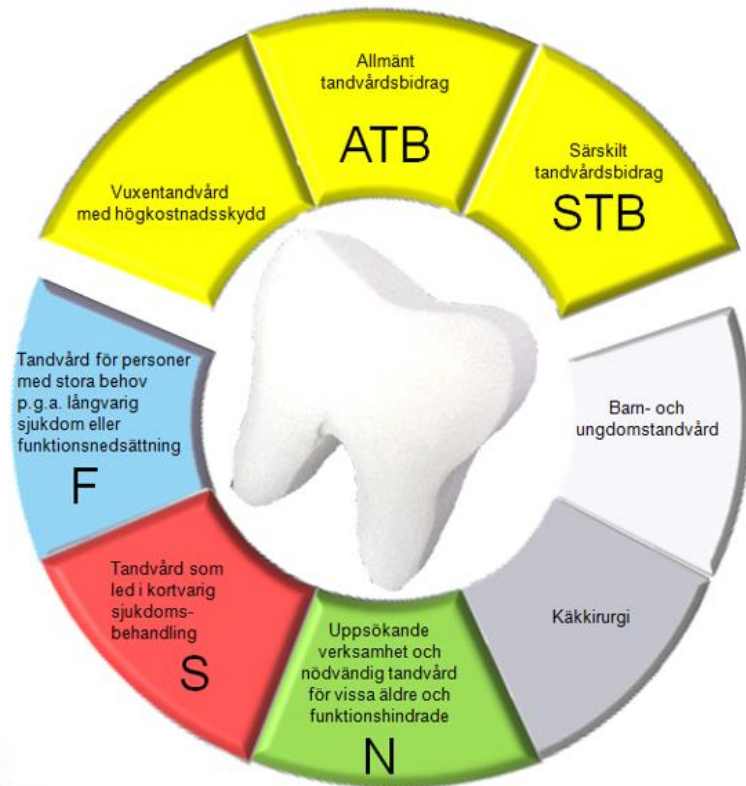
2. Sjukdom eller funktionsnedsättning

☐ Svår psykisk funktionsnedsättning Fyll även i 3.1
☐ Parkinsons sjukdom Fyll även i 3.2
☐ Multipel skleros Fyll även i 3.3
☐ Cerebral pares Fyll även i 3.4
☐ Reumatoid artrit Fyll även i 3.5
☐ Systemisk lupus erythematosus Fyll även i 3.6
☐ Sjukdom Fyll även i 3.7
☐ Amyotrofisk lateralskleros (enbart diagnosen behöver styrkas, ingen ytterligare bedömning krävs)
☐ Orofacial funktionsnedsättning Fyll även i 3.8
☐ Sjukdom som innebär sex månader efter hjärninfarkt eller hjärnblödning (stroke) Fyll även i 3.9
☐ Sällsynt diagnos utan orofaciella symtom, ange vilken:
☐ Sällsynt diagnos med orofaciella symtom, ange vilken:

3. Bedömning enligt 4 § av om patientens funktionstillstånd leder till stora svårigheter att sköta munhygien eller att genomgå tandvårdsbehandling

3.1 Svår psykisk funktionsnedsättning (Fyll i samtliga rader)

KF-kod	Patienten har en svår till fullständig funktionsnedsättning eller aktivt begränsning i nedanstående funktionstillstånd	Ja	Nej
b184	Kognitiva funktioner		
d2102	Att följa en enstaka uppgift självständigt		
d2301	Att klara daglig rutin		
d240	Att hantera psykologiska krav vid tandvårdsbesök		
d2702	Att söka professionell hjälp och söka medicinska och andra tillstånd		
d179	Att tillämpa kunskap		
Patienten har, efter en bedömning av ovanstående funktionstillstånd, stora svårigheter att sköta sin munhygien eller att genomgå tandvårdsbehandling		Ja	Nej

Tandvård som led i en sjukdomsbehandling (S)

Patient få **viss tandvård** för en patientavgift som motsvarar patientavgiften inom hälso- och sjukvårdens avgiftssystem.

S3. Behandling av tandskada som uppkommit vid **epileptiskt** anfall.

S4. **Infektionssanering** av patienter som ska genomgå vissa kirurgiska ingrepp eller behandlas för tumörsjukdom där fullständig infektionsfrihet är ett medicinskt krav.

S6. Patienter som genomgår utredning där det finns misstanke om ett odontologiskt samband med patientens grundsjukdom.

S.10 Behandling vid extrem tandvårdsrädsla.

S15. Behandling av frätskador på tänderna som orsakats av anorexia nervosa, bulimia nervosa eller gastroesofageal refluxsjukdom på patienter som är medicinskt rehabiliterade

Tandvård som led i en sjukdomsbehandling (S)

Till förhandsbedömningen ska remiss från läkare som begärt utredningen och infektionssaneringen bifogas.

”Munhälsan är inte mitt bord”

Men....

Den är viktigt för allmän hälsa
och det är viktig att uppmuntra
patienterna att använda fluor och ha
en regelbunden tandvårdskontakt.

Kunskap

**Björn Klinge och Pamela
Andersson**

Flera av de vanligaste
folksjukdomarna kan
kopplas till **munhälsan**

Tack för uppmärksamheten!

Ewa Bisztyga
Övertandläkare, specialist i orofacial medicin
ewa-katarzyna.bisztyga@regionorebrolan.se